

управлінські заходи інформаційної безпеки цивільної авіації, які будуть спрямовані на створення необхідних умов для належного обігу та використання інформації в цій сфері. Адже велика кількість організаційних структур, що забезпечують охорону і захист інформації в цивільній авіації, їх неузгодженість потребує підвищення рівня координації їх діяльності, в тому числі для ефективного правового регулювання інформаційної сфери цивільної авіації.

Література

1. Василюк В. Я. Інформаційна безпека держави: курс лекцій / В. Я. Василюк, С. О. Климчук. – К.: КНТ, «Скіф», 2008. – 136 с.
2. Золотар О. О. Правова охорона як складова інформаційної безпеки цивільної авіації: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О. О. Золотар. – К.: Б.в., 2010. – 22 с.
3. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації Закон України від 20 лютого 2003 р. № 545-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 17. – Ст. 140.
4. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393- XII // Офіційний вісник України. – 2011. – № 46. – Ст. 1881.

УДК 347.821.1 (043.2)

Жаб'як А. А., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м Київ
Науковий керівник: Головка С. Г., к.і.н., доцент

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Упродовж тисячолітнього розвитку людського суспільства повітряний простір розглядався як невичерпний, неосяжний простір, який нікому не належить. Римські юристи визначали повітряний простір як спільне надбання людства і кваліфікували його, використовуючи термінологію розвиненого на той час цивільного права, як річ спільну - *res communis* або як річ нічию - *res nullius*. Людство тривалий час під повітряним простором розуміло невичерпний резервуар повітря, який був засобом забезпечення їхньої життєдіяльності. Питання щодо визначення правового статусу повітряного простору довгий час практичного значення не мали.

З часом людство замислилося про правомірність польотів літальних апаратів над територіями різних держав, проте конкретних кроків юридичного характеру у цьому відношенні не робилося. Тільки з розвитком

авіаційної техніки, вдосконаленням конструкції аеропланів і розширенням їхніх літальних можливостей держави почали вживати заходів щодо захисту своїх суверенних прав у власних повітряних просторах. Одним із перших міжнародно-правових актів у цій сфері стала Паризька конвенція 1919 р., у якій визначалося право кожної держави на повний і винятковий суверенітет повітряного простору над її територією.

Повітряний простір використовується: для повітряних перевезень пасажирів, багажу, вантажу та пошти, авіаційних робіт, у воєнних цілях. Саме тому питання статусу повітряного простору та його використання одне з основних питань у міжнародній політиці та міжнародному праві.

Правовий статус повітряного простору необхідно розглядати невід'ємно від проблеми глобалізації та взаємовідносин держав.

Статус повітряного простору у міжнародному праві розглядається з одного боку, як частина простору, інтегральна частина конкретної держави, з іншого, як простір, що знаходиться за межами державної території. Частина простору розташована над сухопутною і водною територією держави, включаючи її територіальне море, є невід'ємною територією, що знаходиться під суверенітетом держави. Інша ж частина повітряного простору, розташована над відкритим морем і Антарктикою, є недержавною, міжнародною територією з усіма юридичними наслідками, що впливають звідси.

Таким чином, юридичний статус державного повітряного простору полягає в тому, що він знаходиться під суверенітетом держави, тобто в його межах діє виняткова юрисдикція певної держави. Держава самостійно і вільно встановлює його правовий режим з урахуванням своїх міжнародних зобов'язань, що випливають із підписаних нею міжнародних актів або інших джерел міжнародних зобов'язань. Правовий режим недержавного, міжнародного повітряного простору устанавлюється винятково міжнародним правом. У його основі свобода польотів над такими просторами, підтверджена, зокрема, Конвенцією ООН з морського права 1982 року і здійснювана відповідно до умов цієї Конвенції й інших норм міжнародного права.

Україна як суб'єкт міжнародного права здійснює повний та винятковий суверенітет над своїм повітряним простором. Правовий режим повітряного простору України регламентується національним законодавством: Законом України «Про Державний кордон України» від 4 листопада 1991 року, Повітряним кодексом України від 19 травня 2011 року та міжнародними договорами. Крім того, необхідно зазначити порядок використання повітряного простору України, який визначається Положенням про використання повітряного простору України від 29 березня 2002 року і

Правилами польотів повітряних суден та обслуговування повітряного руху в класифікованому просторі України від 16 квітня 2003 року.

Упродовж державного кордону кожна держава встановлює фіксовану прикордонну смугу із спеціальним режимом її використання. Цей прикордонний режим поширюється також на повітряний простір над такою смугою. Держави також встановлюють заборонені зони, зони обмеження польотів, небезпечні зони, райони полігонів, вибухових робіт, авіаційних робіт, інших спеціальних робіт, необхідних для безпечного здійснення діяльності в повітряному просторі і забезпечення безпеки осіб на поверхні.

Отже, питання статусу повітряного простору є одним з основних у міжнародній політиці та міжнародному праві. Повітряний простір використовується для повітряних перевезень пасажирів, багажу, вантажу та пошти, авіаційних робіт і у воєнних цілях. Також правовий простір регулюється як міжнародними актами так і національним законодавством.

Література

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй з морського права; Конвенція, Міжнародний документ від 10.12.1982 / ратифікована Законом № 728-XIV (728-14) від 03.06.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 31. – Ст. 254.

2. Валеев Р. М. Международное право. Особенная часть. Учебник для вузов / Р. М. Валеев. – М.: Статут, 2010. – 624 с.

УДК 629.7 (477) (091) (043.2)

Желяк А. А., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н. В., к.ю.н., доцент

ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Україна – одна з небагатьох країн світу, в якій авіакосмічна промисловість має досить високий рівень розвитку як на національному рівні, так і на міжнародному. В наш час велике значення та цінність в житті всього людства має авіація. Безперечно, причетність країни до цивілізованого світу визначається ще й рівнем її участі в авіакосмічній діяльності. А на планеті не так уже й багато держав, які могли б конкурувати з Україною у сфері авіаційних технологій. Це свідчить про те, що за роки незалежності вона не лише зберегла величезний потенціал, який дістався у спадок після розпаду Союзу, а й значно примножила його. Власне, авіаційна галузь України є однією з небагатьох, які забезпечують сталий розвиток нашої економіки, і має реальні перспективи виходу на міжнародні ринки високотехнологічної